

УДК 373.3.091: 37(091)(477)

DOI: [10.35619/iiv.v1i12.285](https://doi.org/10.35619/iiv.v1i12.285)

Білохвощенко Світлана

директор Української СЗОШ I –III ступенів №1

із поглибленим вивченням окремих предметів, м. Українка, Україна

ORCID: 0000-0002-1144-6222

e-mail: ukraine.school1@gmail.com

Прус Галина

учитель початкових класів Української СЗОШ I –III ступенів №1

із поглибленим вивченням окремих предметів, м. Українка, Україна

ORCID : 0000-0001-8972-7254,

e-mail: prusgalina1982@gmail.com

Кальчук Марія

учитель початкових класів Української СЗОШ I –III ступенів №1

із поглибленим вивченням окремих предметів, м. Українка, Україна

ORCID: 0000-0003-2906-1352,

e-mail: mariya.kalchuk@gmail.com

Борисполец Олена

учитель початкових класів Української СЗОШ I –III ступенів №1

із поглибленим вивченням окремих предметів, м. Українка, Україна

ORCID: 0000-0001-8655-6883,

e-mail: olenaboryspolets@gmail.com

Махиня Світлана

учитель початкових класів Української СЗОШ I –III ступенів №1

із поглибленим вивченням окремих предметів, м. Українка, Україна

ORCID: 0000-0002-6973-2045

e-mail: sveta.i.m@i.ua

Ярмак Олена

учитель початкових класів Української СЗОШ I –III ступенів №1

із поглибленим вивченням окремих предметів, м. Українка, Україна

ORCID: 0000-0002-2521-107X

e-mail: yarlenchik@gmail.com

НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА КРИЗЬ ПРИЗМУ ІДЕЙ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО: «У КОЖНОЇ ШКОЛИ МАЄ БУТИ СВОЄ НЕПОВТОРНЕ ОБЛИЧЧЯ»

Анотація. У статті розкрито актуальність філософії Василя Сухомлинського в умовах Нової української школи та її значимість як для розвитку особистості молодшого школяра, так і для професійного зростання творчого вчителя. Висвітлено досвід та практичне застосування вчителями початкових класів спадщини Великого педагога в навчально-виховному процесі Української спеціалізованої загальноосвітньої школи I-III ступенів № 1 із поглибленим вивченням окремих предметів Київської області. Авторами докладно описано назву та сутність впровадження обраних педагогічним колективом таких напрямів: національно-патріотичне виховання; виховання Людяності через вивчення особистості дитини; партнерство з батьками; книга як одне з

найважливіших джерел збагачення мовлення, людської гідності та слово як відображення стану душі дитини. Велику увагу в змісті статті відведено розкриттю названих педагогічних ідей Василя Олександровича та практичного їх упровадження в початковій школі даного навчального закладу, а також розкрито шляхи їх реалізації в освітньому процесі.

Ключові слова: актуальність, педагогічні ідеї, «Школа радості», людяність, напрями, апробація, успіх, творчість.

Постановка проблеми. Задумуючись над головною місією школи, її головною метою, нагадаємо значення слова «школа». У перекладі з давньогрецької мови слово школа означає *«дозвілля, свобода, відпочинок»*. Отже, метою створення таких закладів було нести радість, задоволення. У Стародавній Греції в школах діти освічених афінян присвячували своє дозвілля духовному, розумовому та моральному вихованню. У Великому тлумачному словнику української мови (2009, с.1624) подано значення слова *школа як «навчальний заклад, який здійснює загальну освіту та виховання»*. Сьогодні в НУШ вимоги до школи озвучуються як нові, але сутність їхня не є новою для освіти, оскільки ці ідеї були вже досліджені в авторських методиках і практично апробовані багатьма українськими педагогами. Серед них привертає особливу увагу педагогіка Василя Олександровича Сухомлинського, його Павлиська школа. Порівнюючи принципи педагогічної системи Великого вчителя з принципами нового державного стандарту початкової освіти, ми знаходимо багато спільного: визнання талановитості кожної дитини й самої цінності дитинства; радість пізнання та формування інтересу до навчання через педагогіку успіху; розвиток творчих здібностей та використання форм і методів навчання, які розвивають особистість дитини; упровадження особистісного підходу до організації навчання й виховання через співпрацю та взаєморозуміння; організація освітнього середовища як засобу позитивної мотивації до навчання. Знаходимо також багато спільного й у самому процесі навчання, в оцінюванні дитини, у ролі творчого вчителя, адже, на думку Василя Олександровича, «школа - це насамперед учитель».

Аналіз останніх досліджень. Педагогічна спадщина В. О. Сухомлинського настільки багатогранна, що багато педагогів звертаються до її вивчення. Virізняються в творчості В. О. Сухомлинського, такі аспекти: гуманістична спрямованість його педагогічної системи (М. Я. Антонєць, М. Й. Боришевський, А. М. Воробйов, Ю. К. Набочук, С. Б. Бричок), морально-етичні імперативи й культура народної педагогіки (А. Я. Розенберг, Л. П. Петрук, С. В. Майборода, Н. П. Кравець, А. М. Луцюк, В. П. Барабаш, А. С. Бик, В. К. Кіндрат), питання демократизації й гуманізації управління школою (Б. П. Хижняк, І. Є. Остаповський), виховання дітей на засадах загальнолюдської моралі (О. Б. Петренко, З. М. Шевців, М. В. Савчин, В. А. Киричок), питання духовного розвитку школярів (Н. М. Гринькова, О. В. Почупайло, В. О. Мартиненко), шкільно-сімейного (Л. С. Бондар, Т. С. Ціпан), естетичного (В. Г. Бутенко, О. О. Нижник), трудового виховання учнів (Н. М. Ангелуца, І. Г. Ткаченко, В. І. Бондар), а також педагогічної методології (І. А. Добрянський, М. І. Мухін). У контексті цього переліку особливо virізняються проблеми естетичного виховання. Глибоке вивчення ідей В. О. Сухомлинського засвідчує, що ця проблема співвідноситься з попередніми, оскільки педагог естетику, красу, музику вбачав у всьому: природі, людських стосунках, праці і, звичайно, в

прямому розумінні слова – різних видах мистецтва. Такий підхід до навчально-виховного процесу має дуже важливе значення.

Мета статті – висвітлити здобутки та успіхи педагогічного колективу початкової школи у контексті упровадження педагогічних ідей Василя Олександровича Сухомлинського.

Виклад основного матеріалу дослідження. *Національно-патріотичному напрямку (культу Батьківщини)* в педагогічній спадщині українського педагога, вченого, письменника В. О. Сухомлинського приділено багато уваги, написано немало статей, залишено нам у спадок чимало педагогічних порад на основі його практичної діяльності. Вчитуючись у мудрі висловлювання наставника (1977, с. 513), як наприклад: «в житті людини має бути щось найголовніше, що стоїть вище від усіх повсякденних турбот.... . Ставлення до ідеї Батьківщини як до священного й найдорожчого облагороджує всі людські почуття, зближує, ріднить людей...», усвідомлюєш особливість і значущість цього культу в Павлівській школі. Педагог Сухомлинський давав поради, з чого треба починати національно-патріотичне виховання: «...любов до Батьківщини починається із захоплення красою того, що бачить перед собою дитина, чим вона милується, у що вкладає частку своєї душі». Василь Олександрович вважав, що «захоплення красою землі, яка народила нас, – це найважливіше емоційне джерело любові до Батьківщини, а тому «...любов до рідних, рідного краю, «малої» Батьківщини поступово переростає в любов до великої Батьківщини і запам'ятовується дитині на все життя» (Сухомлинський, 1977 а, с. 169) .

Василь Олександрович радив приділяти увагу вихованню патріотичних почуттів у початковій школі, тому що саме «...у дитинстві починається тривалий процес пізнання – пізнання і розумом, і серцем – тих моральних цінностей, що лежать в основі моралі, - безмежної любові до Батьківщини...» (Сухомлинський, 1977 а, с. 16).

Педагогами школи акцентовано увагу на пораді Педагога про надважливість виховання в дітей любові до Батьківщини в сім'ї. Адже дитина починає пізнавати світ з допомогою матері й батька. Саме від батьків у простій і доступній формі дитина сприймає розповіді про досягнення й надбання країни, про видатні постаті минулого й сьогодення, про шанобливе й бережливе ставлення до історії та культури українського народу.

Особливої уваги заслуговує літературна спадщина Педагога, яка відіграє величезну роль у патріотичному вихованні. Казки Василя Сухомлинського «Вічна тополя», «А що там за лісом?», «Чого ж ти вчора не шукав моїх окулярів?», «Сонце заходить», «Лелеки прилетіли» та багато інших допомагають пробудити в дітей зерна любові до Батьківщини, до свого народу. Тому літературні твори Василя Олександровича використовуються у всіх виховних заходах, що відбуваються в школі. Значну допомогу надає організована бібліотека Сухомлинського.

Ознайомившись із поглядами, практичними переконаннями, педагогічними ідеями та рекомендаціями видатного Педагога щодо патріотичного виховання, ми переконалися в їхній актуальності та потребі. Тож в навчально-виховній роботі з цього напрямку склалася система заходів, зокрема:

проведення перших уроків, присвячених Батьківщині («Україна – моя Батьківщина»), а в навчальному процесі – інтегрованих і нетрадиційних уроків (літературно-мистецький урок-роздум, урок-конференція, спільні підсумкові

уроки кількох класів, урок-свято («День козацтва», «Свято осені», «Свято хліба»);

заходи з ушанування історичного минулого («День пам'яті та примирення», «День пам'яті жертв голодомору»);

участь в шкільних проєктах: «Наші захисники», «День української писемності», «День Соборності України», «Я люблю Україну», «Герої Небесної Сотні», «Міжнародний день рідної мови», «Стежинами до Шевченка», «Наші вишиванки» та інших. З цією метою проводяться: зустрічі з учасниками бойових дій та волонтерами; оформлення листів подяк воїнам; організація виставки малюнків, творчих робіт; інсценізація творів; взаємообмін інформацією між класами;

участь у щорічній акції «Посади дерево» (свято «День Землі»);

вивчення історії рідного краю, проведення екскурсій до визначних місць району, області (написання творів, конкурсний відбір кращих творів та організація їх виставки, оформлення класних альбомів);

щорічні науково-практичні конференції за участі науковців Інституту педагогіки АПН України, голови Української асоціації імені Василя Сухомлинського – О. Я. Савченко, доньки Василя Сухомлинського – Ольгою Василівною та з іншими провідними науковцями (відкриті уроки, виступи науковців, учителів, учнів).

Учителі також проводять такі заходи творчо, а підвищуючи свій професійний рівень, узяли участь у створенні програми варіативного курсу «Я люблю Україну» та використовують її у шкільній практиці.

Виховання людяності (культ людини) є наскрізною проблемою всієї педагогічної спадщини Великого вчителя. Наш колектив перейнявся цими ідеями, тому, плануючи навчально-виховний процес із маленькими громадянами, шестирічними дітьми, ми теж працюємо відповідно до згаданих настанов Сухомлинського. Педагогічна спадщина видатного Педагога містить неперевершений практичний досвід умілого поєднання гри з навчанням у «Школі радості». Ми маємо унікальну можливість скористатися цінними порадами в організації навчального процесу маленьких дітей, враховуючи спочатку індивідуальні, а потім і вікові можливості шестирічних учнів. У цьому і проявляється людяність учителя. Мудрість філософії Сухомлинського, її гуманізм полягає в тому, що він визнавав цінність дитинства і вважав його «... найважливішим періодом людського життя, не підготовка до майбутнього життя, а справжнє, яскраве, самобутнє, неповторне життя...» (Сухомлинський, 1977 б, с. 15). Для 6-7 - річних дітей воно повинно бути радісним, цікавим, успішним. Насамперед ми усвідомили, що казка й гра повинні зайняти особливе місце в шкільному житті. Водночас у них Педагог вбачав величезну силу: «Гра – це іскра, що запалює вогник допитливості й любові до знань» (Сухомлинський, 1977 с, с. 95). Василь Олександрович як учитель відзначав у цьому роль драматизації: «Значне місце в духовному життя дітей займає драматична творчість. У дитинстві в моїх вихованців був театр казки і ляльковий театр. Діти інсценізували казки» (Сухомлинський, 1977 с, с. 567).

Павлиська кімната казок надихнула учителів початкових класів нашої школи на створення казкової зони з ляльковим театром, адже дитяче життя неможливе без казок. Тому казка в школі «живе», вона стала не фрагментом роботи на уроках чи штучним прив'язуванням до нього, а системою роботи на всіх уроках: учні інсценізують авторські, народні, лінгвістичні казки, а на основі

прочитаних складають власні, створюючи малюнки, мінікнижки, які оформляють у класні альбоми («Улюблені народні казки», «Улюблені авторські казки», «Улюблені казки Василя Сухомлинського», «Наші авторські казки» тощо).

Василь Олександрович із власної практики дає нам поради: «Досвід показав, що спершу в 1 класі не повинно бути «чистих» уроків читання, письма... Одноманітність швидко втомлює. Як тільки діти починали стомлюватись, я переходив до іншого виду роботи». Могутнім засобом урізноманітнення праці було малювання» (Сухомлинський, 1977 б, с. 151). Педагог помічав, що «для більшості малюків літери – це малюнки» (Сухомлинський, 1977 б, с. 151). Він разом із дітьми досліджував, що «крапелька роси на стеблинці трави – літера Р», або просто серед природи на таких уроках брали стеблинку трави і з неї утворювали літеру. Процес навчання читати Василь Сухомлинський проводив не як «результат тривалих вправ зі звукового аналізу й синтезу, а свідоме відтворення зорового образу слова, щойно намальованого дітьми» (Сухомлинський, 1977 б, с. 151). Педагог Сухомлинський на практиці перевіряв наукове твердження про ефективність запам'ятовування образів букв, слів і робив висновок, що: «легше запам'ятовується емоційне забарвлення образів» (Сухомлинський, 1977 б, с. 152).

Скориставшись такими цінними порадами, у нашій творчій діяльності ми підтвердили можливість успішної реалізації цих ідей та їхню ефективність. За допомогою педагогічної технології «Росток» (науковий керівник – професор Т. О. Пушкарьова) вчителі розробили авторську програму вивчення української мови на основі створених лінгвістичних казок. Учні вивчають складний мовний матеріал, який «перетворено» в образи, та запам'ятовують його. Потім створюють власні вигадані казкові історії про вивчений матеріал.

Шестирічні першокласники тепер мають можливість по-особливому навчатися читати й писати за розробленими підручниками, які створені на основі педагогічних ідей Василя Сухомлинського в «Школі радості». Вивчення букв відбувається через казку «Співуча галявина»; учні малюють букви, «оживлюють» їх, складають власні казки про них, «здружують» літери, читаючи з ними склади, а лише потім читають слова. (Для дітей, що вже вміють читати, підібрано українські народні казки, які можна не лише прочитати, а й інсценізувати).

Мотивацією до навчання письма в школі стала авторська казка «Як звірята навчалися писати». На перших уроках діти вчать писати разом із народними казковими героями лише елементи літер, дають персонажам поради в письмі та оцінюють їх роботу. Підготовкою до письма є система уроків з оволодіння потрібними навичками через штрихування казкових героїв і пошук на них елементів літер. Полегшує роботу генетичний метод, який дає можливість шестирічним дітям із незвинutoю моторикою вчитися писати від найлегших і малих літер. Розпочинається процес вивчення літер із казкової сторінки (кольоропис), де учні «оживлюють» літери (перетворюючи їх на істот, предмети, явища, і навпаки: шукають букви у квітах, на листочках, у хмаринках тощо), складають історії про них, виконують різні казкові завдання. Такі уроки навчання письма успішно інтегруються з уроками малювання.

Уроки серед природи, за Сухомлинським, і сьогодні успішно проводимо для засвоєння програмового матеріалу шляхом виконання таких завдань:

«Допоможи Зайчиківі викласти літери з гілочок, камінчиків, квіточок, листочків», «Знайди предмети, у яких є вивчений звук...» тощо.

Отже, гуманна стосовно до шестирічних дітей мета педагога-дослідника «...домогтися того, щоб навчання було цікаве, різноманітне інтелектуальне життя, що проходитиме у світі казки, гри, краси, музики, фантазії, творчості. Хочеться, щоб діти були мандрівниками, відкривачами й творцями в цьому світі. Спостерігати, думати, розмірковувати, переживати радощі праці й пишатися створеним» (Сухомлинський, 1977 а, с. 102) успішно реалізується й сьогодні.

У спадщині Василя Олександровича(1976, с. 337) виділили друге важливе завдання - культ школи - учити жити, ставати *Людиною*: «У школі навчають не тільки читати, писати, рахувати, мислити, пізнавати світ, багатства науки і мистецтва. У школі вчать жити».

Виховання дітей 6–10 років Василь Олександрович Сухомлинський (1977, с. 227) називав «Школою радості», «Школою сердечності». Він ділився першими успіхами в «Школі радості»: *«Мої вихованці зробили перші кроки на шляху до вершини моральної людської краси: вони досягли ази великої науки людяності»*. Також радив педагогам учити дітей добра, любові, милосердя. Дитина не повинна виростати байдужою, черствою, а має розвиватися, зростати в постійному піклуванні про довкілля. У своїх працях педагог доводить: якщо дитина робить добро іншим, вона стає доброю, людиною й сердечною. Педагог-гуманіст говорив про виховання як про творення дитини. Особливого значення він надавав вихованню добрих почуттів. «Добрі почуття – це серцевина людяності. Якщо добрі почуття не виховані в дитинстві, їх ніколи не виховаш» (Сухомлинський, 1977, с. 29). Організуючи уроки та виховні заходи в початкових класах, ми часто звертаємося до педагогічних порад Василя Сухомлинського й успішно проводимо багато різноманітних заходів у навчальній зоні - «Школі доброти». У ній проходять відкриті уроки («Людина починається з добра», «В гостях у Доброти»), вивчення етичних правил «10 не можна», які застерігають учнів від помилкових вчинків.

Яскравим прикладом втілення ідей Василя Олександровича Сухомлинського є досвід Сахнівської школи в проведенні «З'їздів добротворців». Він надихнув нас на започаткування журналу «Добротворці», де зберігається інформація про проведені добротворчі справи. Цей продукт-звіт є постійним стимулом у роботі класного колективу, учнівського активу, тому що вихованці мають нагоду бачити результати проведеної роботи, підбивати підсумки й планувати її продовження. Але в цій справі пам'ятаємо пораду Василя Олександровича «не перетворювати добрі почуття й добрі справи на показові «заходи»... Доброта повинна стати звичкою» (Сухомлинський, 2012, с. 412). Тому системою роботи в навчанні людяності є заняття у «Школі доброти», де відбуваються «Уроки добротворців», та проведення щотижневого класного заняття й щомісячного шкільного «Звіту добротворців».

Книзі як джерелу збагачення мовлення, формування людської гідності (культ книги) Василь Олександрович відводив досить велику роль: «З книжки починається самовиховання, індивідуальне духовне життя... Щоб підготувати людину духовно до самостійного життя, треба ввести її у світ книжки. Книжка повинна стати для кожного вихованця другом, наставником і мудрим учителем» (Сухомлинський, 1977 а, с. 200). Сухомлинський як педагог залишив нам багато цінних порад у роботі над прочитаними творами. Він писав: «Вміти читати – означає бути чутливим до змісту й краси слова» (Сухомлинський, 1977 б, с. 194).

Сьогодні завдяки глибокій роботі над змістом прочитаних творів ми маємо можливість навчатися за підручниками Олександри Яківни Савченко. Саме вони прищеплюють чутливість до змісту прочитаного твору, до краси слова, створюють умови для творчості та радості думання над його змістом.

Павлиська школа накопичила великий досвід роботи щодо виховання шанобливого ставлення до книжки. Це проведення загальношкільного свята книжки, ранків виразного читання, колективних читань, створення власної бібліотеки тощо. Такі заходи успішно доповнили «Ранкові зустрічі», уроки читання, щоденний обмін враженнями від прочитаних книг, проведення літературних конкурсів, квестів та «Читання для себе». Учні 3-4 класів беруть участь у щотижневих «Круглих столах», де обмінюються думками від прочитаних книг, у загальноміському святі «Місто читає дітям». З великою зацікавленістю створюємо бібліотеку творів Сухомлинського та організовуємо відвідування бібліотеки ім. Василя Сухомлинського в місті Києві, проводимо бібліотечні уроки. Надовго запам'ятовуються учням «Авторські читання», зустрічі з письменниками, творчими батьками та учнями школи. Щорічні свята книги, свято казки стали традиційними для всіх класів. Щорічно у вересні в школі відбувається виставка власних робіт учнів, інсценізації, створення колажів малюнків «Учителю від вдячних школярів» за прочитаними творами Василя Олександровича.

Сухомлинський, будучи письменником, вважав слово *відображенням стану душі дитини* і вказував на його «неможливість переоцінення». У Павлиській школі діяв культ слова. Учитель переконливо доводив, що саме в початковій школі роль слова дуже важлива, тому що це період, коли в дитини пробуджується почуття захоплення: «Відчуваючи, переживаючи красу побаченого й почутого, діти сприймають найтонші відтінки слова, і через слово краса входила в їхні душі» (Сухомлинський. 1977, с. 202).

Знаходимо у творчості Великого педагога надзвичайно цікаві ідеї збагачення словникового запасу учнів, «милування словами». Учитель вдовів дітей до лісу, в поле, на берег річки, де вони, побачивши надзвичайну красу природи та захоплюючись нею, сприймали найтонші відтінки слова. Він помічав, як такі «...подорожі в природу були першим поштовхом до творчості. у дітей з'явилося бажання передати свої почуття, розповісти про красу» (Сухомлинський, 1977 с. с. 202). А щоб до дитячих сердець і розуму доходили найтонші таємниці слів, педагог розробив цикл занять, бесід про красу слова, які назвав «200 квіток рідної мови», а потім учні створювали альбом «Наше рідне слово». Як може не захопити така ідея й сучасного вчителя! Ось чому в класах нашої школи можна побачити такі ж альбоми, «Словникові палітри», «Словникові скриньки», «Квітучі галявини слів». Системними в школі стали такі заходи: «Уроки мислення серед природи» («Збираємо слова в природі»), участь у літературній студії «Мальва», заняття «200 квіток рідної мови», «Словникові хвилинки з бабусиною скриньки».

Висновки і перспективи подальших розвідок. Педагогічні ідеї Василя Сухомлинського вчать філософського усвідомлення місії школи, вони актуальні й у сучасній школі та є потужним джерелом ідей для вдосконалення навчально-виховного процесу й вирішення багатьох нинішніх освітянських проблем. Філософія дитинства Великого педагога стала джерелом ідей у створенні радісного навчання та вивчення української мови методом казки, гри. Учителі успішно застосовують досвід видатного педагога Сухомлинського в усьому

шкільному житті. Перспективи подальшої роботи вбачаємо у продовженні вдосконалення освітньо-виховної роботи згідно з розробленими напрямами, в опануванні новими «сторінками» педагогічної спадщини Василя Олександровича Сухомлинського, у створенні в школі № 1 міста Українка Київської області «Школи радості».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Бусел, В. (2009). *Великий тлумачний словник української мови*. Київ; Ірпінь: Перун, с.1728.
- Сухомлинський, В. (1977 а). *Серце віддаю дітям*. Київ: Рад. Школа. 278 с.
- Сухомлинський, В. (1977 б). *Як виховати справжню людину*. Київ: Рад. Школа. 158 с.
- Сухомлинський, В. (1977 с). *Духовний світ школяра*. Київ: Рад. Школа. 213 с.
- Сухомлинський, В. (2012). *Серце віддаю дітям*. Харків: Акта. 461 с.

REFERENCES

- Busel, V. (2009). *Velykyi tлумachnyi slovnyk ukrainskoi movy* [The Great Dictionary of the Ukrainian Language]. Kyiv: Irpin: Perun, s.1728. [in Ukrainian]
- Sukhomlynskyi, V. (1977 a). *Sertse viddaiu ditiam* [I give my heart to Children]. Kyiv: Rad. Shkola. 278 s. [in Ukrainian]
- Sukhomlynskyi, V. (1977 b). *Yak vykhovaty spravzhniu liudynu* [How to bring up a real person]. Kyiv: Rad. Shkola. 158 s. [in Ukrainian]
- Sukhomlynskyi, V. (1977 c). *Dukhovnyi svit shkoliara* [Moral world of a schoolchild]. Kyiv: Rad. Shkola. 213 s. [in Ukrainian]
- Sukhomlynskyi, V. (2012). *Sertse viddaiu ditiam* [I give my heart to children]. Kharkiv: Akta. 461 s. [in Ukrainian]

**THE NEW UKRAINIAN SCHOOL IN VASYL SUKHOMLYNSKYI'S
IDEAS: "EVERY SCHOOL MUST HAVE ITS UNIQUE FACE"**

Svitlana Bilokhvoshchenko

Headmaster of Ukrainska Specialized
General
Education School of 1-3 grades No. 1
with the advanced study in certain
subjects,
Ukrainka, Ukraine
ORCID: 0000-0002-1144-6222
e-mail: ukrainka.school1@gmail.com

Mariia Kalchuk

Primary school teacher of
Ukrainska Specialized General
Education School of 1-3 grades No. 1
with the advanced study in certain
subjects,
Ukrainka, Ukraine
ORCID: 0000-0003-2906-1352.
e-mail: mariya.kalchuk@gmail.com

Svitlana Makhynia

Primary school teacher of
Ukrainska Specialized General
Education School of 1-3 grades No. 1
with the advanced study in certain
subjects,
Ukrainka, Ukraine
ORCID: 0000-0002-6973-2045
e-mail: sveta.i.m@i.ua

Halyna Prus

Primary school teacher of
Ukrainska Specialized General
Education School of 1-3 grades No. 1
with the advanced study in certain
subjects,
Ukrainka, Ukraine
ORCID: 0000-0001-8972-7254
e-mail: prusgalina1982@gmail.com

Olena Boryspolets

Primary school teacher of
Ukrainska Specialized General
Education School of 1-3 grades No. 1
with the advanced study in certain
subjects,
Ukrainka, Ukraine
ORCID: 0000-0001-8655-6883
e-mail: olenaboryspolets@gmail.com

Olena Yarmak,

Primary school teacher of
Ukrainska Specialized General
Education School of 1-3 grades No. 1
with the advanced study in certain
subjects,
Ukrainka, Ukraine
ORCID: 0000-0002-2521-107X
e-mail: yarlenchik@gmail.com

Abstract. The article reveals the relevance of Vasyl Sukhomlynskyi's philosophy in the conditions of the New Ukrainian School and its significance as well for the development of the personality of a junior schoolchild and as for the professional growth of a creative teacher.

The experience and practical application of the heritage of the Great Teacher in the educational process of the Ukrainian specialized secondary school of the 1st-3^d degrees No 1 with in-depth study of certain subjects of Kyiv region is covered in the article.

The article describes in details the following directions, chosen by the teaching staff: national and patriotic education; cultivation of Humanity via the study of a child's personality; partnership with parents; a book as the most important source of vocabulary extension, development of human dignity and the reflection of the state of mind of a child.

There were organized for primary schoolchildren: lessons dedicated to the Motherland "My Motherland Ukraine, holidays: "The Cossacks's Day", "Autumn

Festival”, ”Bread Festival”; events to honor the historical past: “ Remembrance and Reconciliation’s Day”, “Holodomor Victims’s Memory Day”; school projects: “Day of Ukrainian Literature”, “Day of Unity of Ukraine”, “I love Ukraine”, “International Day of Native Language”, “Paths to Shevchenko”, “Our Embroidered Shirts”; actions “Plant a tree”; excursions along native land”; annual scientific-practical conference with the Institute of Pedagogy of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine.

A great attention is devoted to explanation of the specified pedagogic ideas of Vasyl Oleksandrovych and their practical implementation at educational process of primary school No 1, the ways of their implementation in the educational process are shown.

Key words: urgency, pedagogical ideas, “School of joy”, humanity, directions, approbation, success, creativity.

Стаття надійшла до редакції 10. 09. 2020 р.